

Bijdragen en mededelingen van de Nederlandse Vereniging van Boscigenaren

REGIONALE VERGADERINGEN 1961 MET ALS HOOFD- ONDERWERP INLANDS HOUT EN ZIJN AFZET

Dit jaar heeft onze Vereniging weer een aantal regionale vergaderingen gehouden en wel te Waalwijk, de Steeg en Ommen. De vergadering te Waalwijk was matig bezocht; de twee andere vergaderingen trokken een ruime belangstelling.

Gedurende de middaguren werd in de omgeving een excursie gehouden en wel na de vergadering te Waalwijk op het bezit van de N.V. Noord-Brabant, Maatschappij van Verzekering op het Leven, na de vergadering te de Steeg op het Nationaal Park „Veluwezoom”, eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland en na de vergadering te Ommen op het landgoed „Vilsteren”, eigendom van de Erven mr G. F. N. Pathuis Cremers. Vooral op 10 en 13 oktober, toen wij achtereenvolgens in de Steeg en Ommen bijeen kwamen, troffen wij uitzonderlijk mooi weer.

Des morgens hield ir A. G. Gerritsen, directeur van het Bureau Commissie Inlands Hout van het Bosschap, een voordracht, die tot titel droeg „Inlands hout en zijn afzet”. Op de voordracht volgde in alle vergaderingen een geanimeerde discussie. Voor degenen, die niet in de gelegenheid waren één van deze vergaderingen te bezoeken, geven wij een verslag van de voordracht van de heer Gerritsen:

In de jaarvergadering heeft de Voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Boscigenaren aandacht geschonken aan hetzelfde onderwerp. Teneinde niet in herhalingen te vervallen, zegt spreker zoveel mogelijk te willen ingaan op punten, die wellicht nog niet bekend zijn:

Sinds 1931 is in ons land werkzaam geweest de Commissie Inlands Hout, waarin waren verenigd een aantal personen uit de kring van houtproducenten, houthandelaren en houtverbruikers. Deze commissie heeft veel goed werk gedaan op het gebied van de bevordering van de afzet en het gebruik van inlands hout. Het bezwaar was echter, dat de commissie niet beschikte over een eigen bureau, zodat haar werkzaamheden te incidenteel van karakter waren. Vorig jaar is de taak van de oude commissie overgenomen door een nieuwe Commissie Inlands Hout, die is ingesteld door het Bosschap en de Algemene Vereniging Inlands Hout (de organisatie van handelaren in inlands hout). In de commissie zijn het Bosschap en de Algemene Vereniging Inlands Hout paritair vertegenwoordigd. De taken van de commissie zijn de navolgende:

a. De voorlichting en de propaganda voor inlands hout.

Nu het werk nog pas korte tijd is begonnen, is er nog niet zoveel op dit gebied gebeurd. Toch kunnen wel enige activiteiten worden vermeld. Er

werd deelgenomen aan de werktuigendag te Liempde,, die als regel wordt bezocht door 40.000 à 50.000 landbouwers. Hier was een open loopstal opgesteld, gebouwd van inlands douglas. Met opzet is de houtsoort douglas gekozen, omdat over een jaar of tien belangrijke hoeveelheden douglaszaaghout aan de markt zullen komen. De inlandse douglas heeft nog weinig bekendheid, wel de Amerikaanse douglas (Oregon pine). Voorts werd op deze dag een silo getoond, gebouwd van Amerikaanse eiken en verduurzaamde palen.

Een ander project, dat op het ogenblik aan de orde is, is de deelneming aan de Holzmesse te Düsseldorf, die van 20-29 oktober wordt gehouden. De Commissie Inlands Hout was van oordeel, dat Nederland daar aanwezig moet zijn met een stand, omdat een vierde gedeelte van het hier te lande geproduceerde hout op het ogenblik naar West-Duitsland wordt geëxporteerd. Dit is van groot belang voor de afzet van ons hout, mede in verband met de teruggang van het verbruik van mijnhout.

Tenslotte moeten worden genoemd publicaties, o.a. in landbouwbladen, omdat spreker van oordeel is, dat voor de afzet van inlands hout de agrarische sector zeer belangrijk is.

b. Het verrichten en doen verrichten van onderzoek op het gebied van inlands hout. Op dit terrein kunnen worden genoemd:

Een proef met douglas damwand voor Zuiderzeewerken. Voor de damwand is douglashout gebruikt naast grenehout, zowel in geïmpregneerde als in onbehandelde staat. Het vergt een lange periode om resultaten uit een dergelijke proef te verwachten (zeker wel 10 jaar). Het is daarom noodzakelijk een dergelijke proef tijdig op te zetten, opdat wij over betrouwbare gegevens kunnen beschikken, wanneer de productie van het douglashout goed op gang komt.

Uit de vergadering te Waalwijk is contact voortgevloeid met de Nederlandse Spoorwegen. Deze zal douglashout betrekken bij een proef, die tot doel heeft de deugdelijkheid van verschillende houtsoorten voor vloeren van spoorwagens te beproeven.

In samenwerking met het Instituut voor Landbouwbedrijfsgebouwen werd grene- en douglashout beproefd op sterkte en doorbuiging om gegevens te krijgen voor de eventuele bouw van loodsen met rondhout.

c. Contact met gebruikers.

Bij velen is het inlands hout nog onvoldoende bekend. Sommigen denken bij hout slechts aan tropisch hout. Een voorbeeld in de besteksbeplanning van een bepaalde gemeente was voorgeschreven het gebruik van ongeschild grenehout. Toen op een bepaald ogenblik geschild hout werd geleverd, werd dit afgekeurd. Het bleek, dat de ambtenaar die met de keuring was belast grenehout slechts van ander hout kon onderscheiden in ongeschilde toestand. Inmiddels is deze besteksbeplanning gewijzigd.

Vervolgens wijst spreker op het verschil dat bestaat tussen de bosbouw en de houthandel, met betrekking tot de mogelijkheden van een goede voorlichting en bedrijfsuitoefening. In de bosbouw zijn allerlei faciliteiten aanwezig: alle opleidingsmogelijkheden bestaan, van arbeiders tot academici. Men kan profiteren van het werk van verschillende onderzoekinstellingen. Hiertegenover is de houthandel op zichzelf aangewezen.

In dit verband moet nader worden ingegaan op het begrip houthandel. In enge zin kan hieronder worden begrepen de koop en verkoop van hout. De inlandse houthandel beperkt zich hiertoe echter niet. Het hout, dat de inlandse houthandel koopt, ondergaat door haar toedoen een verandering. Soms beperkt deze verandering zich tot het vervaardigen van rondhoutsortimenten. In andere gevallen wordt het hout gezaagd, waardoor het hout dus een ingrijpender wijziging ondergaat.

Zowel de bosbouw als de houthandel hebben er belang bij om de kosten zo laag mogelijk te houden. Immers de verkoopprijs van de houthandel is gebonden aan een plafond: de prijs van het uit het buitenland geïmporteerde hout. Hoe lager de kosten zijn, des te hoger is de prijs, die aan de houtproducent kan worden betaald. Spreker wil in dit gezelschap in het bijzonder de aandacht vestigen op die punten, waarop de boscigenaar invloed heeft met betrekking tot verlaging van de kosten voor de houthandel. In het algemeen moet bij de koopovereenkomst worden vermeden de houthandelaar voorwaarden op te leggen, die veel werk vragen. De arbeidskosten zijn thans hoog. Bovendien werkt de houthandelaar met geschoolde vellingsarbeiders. Indien deze allerlei andere werkzaamheden moeten verrichten, werkt dit in sterke mate kostenverhogend. Voorbeelden hiervan zijn:

a. Het stellen van een te korte ruimingstermijn. Dit komt wel voor, wanneer de boscigenaar laat is met verkoop van zijn hout en toch in het voorjaar opnieuw wil inplanten.

b. De conditie, dat het loofhout moet worden gerooid i.p.v. afgezaagd. In sommige gevallen is het noodzakelijk, dat loofhout wordt gerooid, doch het komt ook voor, dat dit wordt voorgeschreven, terwijl het niet nodig is.

c. Het bij de inschrijving uitnodigen van niet bonafide houthandelaren, waarvan spreker verstaat zij, die slechts incidenteel en met onvoldoende vakbekwaamheid als houthandelaar optreden. Deze kopers zijn niet altijd in staat het hout op een behoorlijke wijze te verwerken. Zij verkopen dan een minder goed product, hetgeen de naam van het inlands hout grote schade doet.

Voorts kan de boscigenaar betere prijzen bereiken door het hout goed te behandelen. Een aantal voorbeelden van een verkeerde behandeling zijn:

a. Het niet van de bast ontdoen van zaaghout van naaldhout. Hierdoor ontstaat blauwkleuring. Hoewel blauwkleuring op zichzelf de kwaliteit van het hout niet aantast, werkt een dergelijke fout toch sterk prijsdrukkend, omdat in Nederland wit hout als eis wordt gesteld voor vele doeleinden; het geïmporteerde hout wordt wit geleverd.

b. Kwastvorming door ingegroeide dode takken.

c. Waterlotvorming, bijvoorbeeld bij het te snel vrijstellen van eiken. Eiken hebben een verschillende aanleg voor waterlotvorming. Er moet dus op worden gelet, dat bij de dunning de stammen, die hiervoor aanleg hebben, het eerst worden geveld.

d. Mechanische beschadigingen, bijvoorbeeld het knuppelen van lariks, waardoor Phomopsis kan optreden.

e. Het gebruiken van verkeerd plantmateriaal.

f. Onvoldoende dunning.

g. Het inslaan van spijkers en draad in bomen. De spijkers worden juist geslagen in het meest waardevolle gedeelte van de stam. De handelaar is zeer thuiverig voor het kopen van hout met ijzer, omdat hierdoor kostbare zagen worden beschadigd en het hout minderwaardig is.

h. Het laten staan van door oorlogsschade aangetaste opstanden. Deze worden nimmer meer goed.

i. Het afvreten van schors door wild.

j. Toepassing van een verkeerde vellingstechniek, waardoor de bomen kunnen inscheuren, terwijl ook andere bomen soms worden beschadigd. Vooral bij zaaghout kan de schade aanzienlijk zijn.

k. Het onvoldoende snoeien van de bomen, die voor zaaghout zijn bestemd.

Voorts wijst spreker er nog op, dat het wel voorkomt, dat bomen een zeer goede onderstam hebben, doch een minder goede bovenstam. Men zou erover kunnen denken om onderstam en bovenstam te scheiden en afzonderlijk te verkopen. Het gevaar bestaat dan, dat men de stam op een verkeerde lengte verdeelt, omdat later blijkt, dat de houthandelaar de onderstam liever langer zou hebben gehad. Immers de inlandse houthandelaar levert meestal geen standaardsortiment zaaghout, doch zaagt op speciale bestelling. Wel is het mogelijk, om het hout zodanig te sorteren, dat men een aantal onderstammen A van bepaalde lengte en een aantal bovenstammen B of C van een bepaalde lengte aanbiedt, zonder de bovenstam van de onderstam af te zagen.

Dan wil spreker nog de aandacht vragen voor een kwestie, waaraan allerlei gevoelsaspecten zijn verbonden, namelijk het tijdstip waarop men de bomen moet vellen. Spreker heeft zich vaak afgevraagd waarom men sommige opstanden en bomen — en dit geldt met name voor loofhout — eerst gaat vellen, wanneer deze oud beginnen te worden en ziekteverschijnselen gaan vertonen. Waarom doet men dit niet wanneer de boom nog gezond is? Men krijgt dan immers een veel hogere prijs voor het hout. Het motief, dat de bomen nog mooi zijn en dat men deze niet gaarne wil missen, kan niet doorslaggevend zijn, omdat na verloop van een aantal jaren de boom toch moet verdwijnen, wanneer deze in sterke mate is aangetast en het gevaar voor omwaaien te groot wordt. Hout, dat een mooie prijs zou hebben kunnen opbrengen, is dan echter veel minder waard geworden. Over het algemeen is het verkrijgen van een goede opbrengst, waardoor het voor de boseigenaar mogelijk wordt het bezit in stand te houden, een veel grotere waarborg voor het behoud van het natuurschoon dan het nog een aantal jaren laten staan van de kaprijpe bomen totdat deze sterk in waarde zijn verminderd.

Natuurlijk moet iedere eigenaar zelf beoordelen, wanneer hij zijn hout wil vellen, doch men moet er zich wel van bewust zijn, dat het laten staan van kaprijp hout veel geld kost.

Tenslotte wijdt spreker nog enige woorden aan het toekomstbeeld voor de afzet van hout. Het gebruik van hout voor industriële doeleinden neemt toe en het gebruik van mijnhout neemt af, terwijl het verbruik van zaaghout een vrij stabiel beeld vertoont. Er komen ook steeds weer nieuwe mogelijkheden voor het gebruik van hout. Als voorbeeld noemt hij het gebruik van laadborden voor voorhefrucs. Juist op het stimuleren van nieuwe mogelijkheden moeten de houtproducenten attent zijn.